ŠCID - ŠTUDIJSKI CENTER ZA INDUSTRIJSKO DEMOKRACIJO
ZDRUŽENJE SVETOV DELAVCEV SLOVENIJE
Bavdkova 50, 4000 Kranj
Tel.: (04) 231 44 70
E-mail: info@delavska-participacija.com
www.delavska-participacija.com

ZADEVA: **Pravno mnenje ZSDS o dopustnosti izvedbe volitev za SD po pošti**

Zakon o sodelovanju delavcev pri upravljanju (ZSDU) sicer glasovanja po pošti kot možne oblike izvedbe volitev sveta delavcev ne ureja posebej, vendar pa relevantna sodna praksa (glejte v nadaljevanju navedeni odločbi VDDS-Višjega delovnega in socialnega sodišča) tega dejstva ne šteje kot razlog za morebitno nedopustnost/nezakonitost njegove uporabe v določenih primerih in pod določenimi pogoji.

1.
Višje delovno in socialno sodišče v odločbi VDSS sodba X Pdp 678/2015 z dne 29. 7. 2015 (http://www.sodisce.si/vdss/odlocitve/2015081111394728/) ugotavlja, da »**volitve za svet delavcev po pošti« niso že a priori nezakonite zgolj zato, ker jih ZSDU ne predpisuje posebej**. V 12. točki obrazložitve je zapisalo tole:

»12. Neutemeljene so tudi pritožbene navedbe v zvezi z glasovanjem po pošti, ki po stališču pritožbe v ZSDU ni predvideno in zato zanj ni zakonske podlage. Sodišče prve stopnje je v zvezi z glasovanjem po pošti zavzelo pravilno stališče, da volitve po pošti niso nezakonite, čeprav jih zakon ne predvideva in da je takšen način volitev smotrn glede na razvejanost podjetja A. d.o.o. Pritožbeno sodišče soglaša s takšno presojo, zlasti ker je glasovanje po pošti tudi sicer običajno pri vseh oblikah volitev. Listine v spisu pa potrjujejo, da so bile tudi volitve po pošti izpeljane tako, da je bila zagotovljena tajnost glasovanja in določen rok, v katerem morajo glasovnice prispeti k toženi stranki, da jih je mogoče upoštevati pri ugotavljanju rezultatov glasovanja.«

2.
Podobno tudi v sodbi VDSS sodba X Pdp 708/2011 z dne 29. 7. 2011 ni **problematiziralo glasovanja po pošti, važno je le, da je zagotovljena tajnost glasovanja**. V obrazložitvi te sodbe med drugim piše:

»Glede tega je predsednica volilnega odbora v PE ... D.J. izpovedala, da se je tistim delavcem, ki so bili takrat odsotni zaradi bolniškega staleža ali dopusta, poslalo na domač naslov glasovnico z dopisom in razglas o kandidatih ter kuverto, ki je bila opremljena z znamko in štampiljko PE. Z izpovedbami prič S.B. in J.C. je sodišče prve stopnje pravilno štelo za dokazano, da se je na takšen način omogočilo glasovanje tudi tistim delavcem, ki se volitev na sedežu volilne enote niso mogli udeležiti. Po opravljenem glasovanju na takšen način so upravniki posameznih enot posredovali volilnemu odboru celotno volilno gradivo s kuvertami, v katerih so bile glasovnice, ki so se po zaključenem glasovanju na voliščih stresle v nabiralnik, ki je služil kot glasovalna skrinjica. Vsak volilni odbor je za svoje volišče pregledal glasovnice, preizkusil njihovo veljavnost ter izpolnil zapisnik o delu volilnega odbora ter o ugotovljenih izidih, koliko glasov je dobil vsak kandidat. Vsak volilni odbor je po opravljenem delu, potem ko so vsi člani volilnega odbora zapisnik tudi podpisali, posredoval zapisnik s celotnim volilnim gradivom, vključno z glasovnicami, volilni komisiji.«

* * *

Skratka, volitve po pošti tudi v primeru volitev z SD **načeloma niso nezakonite,** če to omogoči udeležbo pri glasovanju tudi tistim delavcem, ki se glasovanja na samem volišču na predvideni datum iz takšnih ali drugačnih objektivnih razlogov ne morejo udeležiti. Med razloge, zaradi katerih so lahko volitve po pošti opravičljive, v tem smislu zagotovo sodijo tudi situacije, kakršnim smo bili priča ob epidemiji novega koronavirusa, ko je bilo veliko število delavcev odsotnih bodisi zaradi karantene, bodisi zaradi odrejenega čakanja na delo doma ali zaradi odrejenega dela od doma. V teh situacijah se pravzaprav poraja vprašanje, **ali bi bile volitve sveta delavcev brez zagotovljene možnosti (tudi) glasovanja po pošti sploh zakonite**. Določba tretjega odstavka 52. člena ZSDU se namreč glasi: *»Volitve morajo biti organizirane tako, da se jih lahko udeležijo vsi delavci.«* Če udeležba na volitvah v ustrezni obliki (npr. po pošti) omenjenim odsotnim delavcem ni zagotovljena, gre torej brez dvoma za kršitev citirane določbe, ki bi jo bilo vsekakor mogoče šteti kot »bistveno«, kar pomeni, da v tem primeru volitve v smislu ZSDU ne morejo biti veljavne.

Važno pa je predvsem to, da so volitve po pošti izpeljane tako, da je **zagotovljena tajnost glasovanja**. Vsakemu takšnemu volivcu je treba poslati razglas s kandidatno listo (enak kot je razobešen na voliščih), prazno in podpisano ter poštampljano glasovnico, obenem pa kuverto z nalepljeno znamko in naslovom volilne komisije, v katero lahko volivec vloži izpolnjeno glasovnico in jo odda na pošto. Določen mora biti tudi **rok, v katerem mora glasovnica prispeti na naslov volilne komisije**, da jo bo mogoče šteti kot veljavno.

Morebitnih še natančnejših pravil za izvedbo glasovanja o kandidatih za SD po pošti pa žal ni na razpolago, zato je treba v primeru morebitnih dilem analogno oziroma smiselno uporabiti Zakon o volitvah v Državni zbor (http://pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO185) in Zakon o evidenci volilne pravice (http://pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO3250).

Generalni sekretar ZSDS
dr. Mato Gostiša

ZDRUŽENJE SVETOV DELAVCEV SLOVENIJE

PRILOGA: Izkušnje iz prakse (Ekonomska demokracija št. 5/2020)

Goodyear Dunlop Sava Tires d.o.o.

Volitve v svet delavcev so bile izvedene delno tudi po pošti

Pri vsakih volitvah v novo sestavo sveta delavcev je vedno ključnega pomena, da imajo vsi zaposleni z aktivno volilno pravico zagotovljeno možnost glasovanja. Ob tem je treba upoštevati še trenutne krizne razmere zaradi covid-19, ki določenemu številu delavcev onemogočajo prihod na delovno mesto in s tem tudi na volišča v družbi. Če se je namreč delodajalec odločil, da so ti delavci na čakanju na delo doma, ali da delajo od doma, morata svet delavcev in volilna komisija to upoštevati tudi pri izvedbi volitev. In s takšno situacijo smo se julija letos srečali tudi v družbi Goodyear Dunlop Sava Tires.

ZSDU **ne določa prepovedi glasovanja po pošti,** kakor tudi ne prek spleta. Sama tehnična izvedba pa mora zagotavljati **tajnost volitev**, kar smo v našem primeru tudi predvideli.

Glasovanje po pošti je vedno posebnost, tudi pri volitvah v Državni zbor. Tudi tam volivci dobijo poštno pošiljko domov, jo izpolnijo ter pošljejo nazaj. Z **analogno uporabo te posebnosti** smo v skladu z vnaprej objavljenim postopkom tudi v našem primeru zagotovili tako osebnost kot tajnost (individualna šifra – koda, izpolnjena kuverta ipd.) volitev sveta delavcev. Čeprav naš Poslovnik o delu sveta delavcev v času razpisa volitev še ni vseboval člena, ki bi (poleg klasičnih volitev) omogočal njihovo izvedbo tudi po pošti, je volilna komisija, ki je bila predlagana s strani sindikata in potrjena na zadnji seji sveta delavcev pred volitvami, neposredno pred volitvami sprejela sklep, ki dopušča tudi to možnost. Določila je tudi **postopek izvedbe**, opisan v nadaljevanju.

Kadrovska služba je volilni komisiji posredovala seznam zaposlenih, ki so v času volitev delali od doma, imeli odrejeno čakanje na delo, ali bili v dolgotrajnem bolniškem staležu. Na domači naslov so tako – z ustreznim spremnim dopisom – prejeli **volilno gradivo**, sestavljeno iz ***posebne predstavitve 50-ih kandidatov*** (ta je bila izvedena v posebni izdaji našega internega glasila, kjer smo z njihovo predhodno privolitvijo objavili njihove slike ter podatke o izobrazbi, delovnem mestu in delovni dobi v podjetje), ***žigosane glasovnic*e** in ***povratne kuverte s plačano poštnino, označene s posebno o kodo***. Ta (devet številčna) koda je bila individualna in namenjena volilni komisiji za evidentiranje udeležbe na volitvah ter identifikacijo prejema pošte v kadrovski službi. Volilna komisija je prispele kuverte z glasovnicami prevzela v kadrovski službi. Vsako kuverto so odprli in glasovnico vstavili v volilno skrinjico. To je bilo opravljeno brez navzočnosti kadrovske službe. Postopek uničenja kuverte s kodo (razrez) je bil izveden takoj po odprtju posamezne kuverte v prostorih kadrovske službe. Člani volilne komisije so nato v svojih prostorih pričeli s postopkom za ugotavljanje rezultatov glasovanja.

Z volitvami po pošti smo resnično omogočili vsem zaposlenim, da sodelujejo na volitvah. Ob dobri udeležbi in spoštovanju vseh varnostnih ukrepov priporočenih s strani NIJZ so tako tudi **v celoti uspele**.

Ključno in najverjetneje najbolj pomembno je, da imamo delavci svoje izvoljene predstavnike v družbah in da se nam s tem zagotovi uresničevanje ustavne pravice do soupravljanja. Zaradi trenutnih razmer je dejstvo, da je **predpisani kvorum 50 % udeležbe volilcev** kot spodnji prag za veljavnost volitev v svet delavcev še teže dosegljiv. Volitve po pošti nedvomno omogočajo rešitev v dani situaciji.

Milan Malovrh